

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi Z. K.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 października 2018 r., sygn. akt I ACa (...)

wydanym w sprawie z powództwa Z. K.

przeciwko M. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 10 października 2019 r.,

zażalenia skarżącego - powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 29 maja 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

1. oddala wnioski dowodowe powoda zgłoszone w postępowaniu zażaleniowym;

2. odrzuca zażalenie w części rozszerzającej podstawy skargi o wznowienie postępowania;

3. oddala zażalenie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Powód Z. K. domagał się wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 października 2018 r., którym została oddalona apelacja powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 27 września 2017 r., oddalającego powództwo skierowane przeciwko pozwanej M. K. o zapłatę kwoty 152 012 zł, z tytułu zwrotu nakładów na nieruchomość składającą się z działki ewidencyjnej nr 52, położonej w S. przy ul. W.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo jako sprekludowane z tej przyczyny, że roszczeń związanych ze zwrotem nakładów powód powinien był, zgodnie art. 618 § 3 k.p.c., dochodzić w zakończonej prawomocnie sprawie o zniesienie współwłasności tej nieruchomości, w której był uczestnikiem.

W podstawach skargi wniesionej w dniu 1 marca 2019 r., powód zarzucił, iż Sady orzekające nie dokonały prawidłowych ustaleń faktycznych wynikających ze sprawy o zniesienie współwłasności, gdyż nie zapoznały się z aktami spraw I Ns (...) i I Ns (...) Sądu Rejonowego w S., w których zgłosił on żądanie rozliczenia nakładów. O podstawie wznowienia postępowania dowiedział się w dniu 7 grudnia 2018 r. Tego dnia w Biurze Obsługi Interesantów Sądu Apelacyjnego w (...), uzyskał informację że w Sądzie Rejonowym w S. w komputerze figurują akta I Ns (...) jako sprawa o zniesienie współwłasności, natomiast akta sprawy I Ns (...) nie są ujęte w systemie komputerowym. W ocenie skarżącego świadczy to o wirusie komputerowym, a błąd ten został powielony w systemie informatycznym Sądu Apelacyjnego w (...).

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę powoda z uzasadnieniem, iż po pierwsze, nie została wniesiona w ustawowym terminie, a ponadto nie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia. Wskazana przez skarżącego przyczyna wznowienia, identyfikowana przez Sąd jako wykrycie nowych środków dowodowych (art. 403 § 2 k.p.c.), nie spełnia tej przesłanki, gdyż akta sprawy, na którą powód powołuje się, dotyczą tej samej sprawy, tj. o zniesienie współwłasności, która najpierw była prowadzona pod sygnaturą I Ns

(...), a następnie I Ns (...) i tak też została ujęta w urządzeniach ewidencyjnych Sądu Rejonowego w S.

W zażaleniu powód zaskarżył powyższe orzeczenie w całości i wniósł o jego zmianę przez wznowienie postępowania. Zarzucił naruszenie art. 403 § 2 k.p.c. i art. 407 § 1 k.p.c. Ponadto powołał nową podstawę wznowienia, tj. brak należytej reprezentacji i rzeczywistej możliwości działania w toczących się sprawach prowadzonych z jego udziałem, które próbuje wzruszyć poprzez skargę o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zawarte w pismach procesowych, złożonych przez powoda w postępowaniu zażaleniowym, wnioski dowodowe należało oddalić, bowiem dowód z akt postępowania o zniesienie współwłasności zakończonego prawomocnym postanowieniem, Sąd Okręgowy w Ł. przeprowadził w sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania. Natomiast jeśli chodzi o akta innych spraw, jakie toczyły się pomiędzy stronami, to dowód z nich nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy ze skargi o wznowienie postępowania. Skarżący dążył do wykazania, że zgłaszał w tamtych sprawach żądanie rozliczenia nakładów na nieruchomości, której współwłasność została zniesiona prawomocnym orzeczeniem sądowym. Tymczasem, jak wynika z art. 618 § 3 k.p.c. cezura czasową na ich zgłoszenie jest prawomocne zakończenie sprawy o zniesienie współwłasności. Zatem w sprawie o zniesienie współwłasności, do czasu zakończenia jej w drugiej instancji, dopuszczalne było zgłoszenie roszczenia z tytułu rozliczenia nakładów na przedmiotową nieruchomość.

2. Zażalenie w części, w jakiej powołuje nową podstawę skargi o wznowienie, która nie została zgłoszona w skardze o wznowienie postępowania, jest niedopuszczalne, gdyż wniesione zostało od nieistniejącego orzeczenia. W podstawach skargi, wniesionej do Sądu Apelacyjnego, powód nie powoływał się na brak należytej reprezentacji w sprawie, której dotyczy skarga, zaś konstrukcja postępowania o wznowienie postępowania wyklucza działanie sądu z urzędu w odniesieniu do podstaw skargi, nie powołanych przez skarżącego. Skoro zatem

nowa podstawa skargi nie była przedmiotem rozstrzygnięcia, to nie istnieje substrat zaskarżenia zażaleniem.

Z tych względów, w tej części zażalenie podlega odrzuceniu na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 3 k.p.c.

3. W świetle art. 410 § 1 k.p.c. dopuszczalność skargi o wznowienie postępowania zależy od oceny, czy przyczyna wznowienia, na której skarga została oparta, istnieje nie tylko formalnie - przez powołanie jej w skardze - lecz czy rzeczywiście występuje i jest uzasadniona (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 112/13, nie publ.). Zatem, przesłanka do odrzucenia skargi o wznowienie postępowania zachodzi także wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób odpowiadający ustawie, ale w rzeczywistości podstawa ta nie występuje (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2013 r., III UZ 3/13, nie publ.). W związku z tym, badanie przesłanki oparcia skargi o wznowienie postępowania na ustawowej podstawie, obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2010 r., III CZ 18/10, nie publ.).

Stosownie do art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Z powyższego przepisu wynika, że podstawą wznowienia nie może być każda nowa okoliczność, lecz tylko taka, która dotyczy przedmiotu sporu, istniała już w trakcie zakończonego postępowania i nie została wówczas przytoczona, gdyż była stronie nieznana i miała dla niej wtedy charakter nieujawnialny (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNCP 1969, nr 12, poz. 208). Z kolei nowy środek dowodowy w znaczeniu tego przepisu, to dowody wykryte, a więc takie, które istniały już w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, z których strona nie mogła skorzystać, gdyż były dla niej nieznane i wówczas nieujawnione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 1968 r., I Co 1/68, OSNCP 1969, nr 2, poz. 36). Niewiedza strony

o środkach dowodowych musi wynikać z przyczyn obiektywnych, niezależnych od niej, a nie z zaniechania działania w trakcie postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2007 r., I CZ 105/07 nie publ.). Innymi słowy, niewiedzę strony o ich istnieniu i niemożność wejścia w posiadanie tej wiedzy należy oceniać przy uwzględnieniu staranności przeciętnego uczestnika postępowania, należycie dbającego o swoje interesy. Do nowości nie zalicza się tych dowodów, które nie zostały przez stronę powołane na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia, czy błędnej oceny potrzeby ich powołania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 r., IV CZ 34/17, nie publ.). Podstawą wznowienia nie może być środek dowodowy powstały dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia, którego dotyczy skarga o wznowienie postępowania (zob. uzasadnienie powołanej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1969 r.).

Niezależnie od tego, że powód jako uczestnik postępowania o zniesienie współwłasności miał możliwość zgłoszenia w sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania dowodu z akt sprawy o zniesienie współwłasności, w tym ewentualnie znajdującego się w tych aktach pisma zawierającego żądanie rozliczenia nakładów, trzeba zauważyć, że w aktach sprawy, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania znajduje się postanowienie o zniesieniu współwłasności Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 października 2015 r. oraz reformatoryjne orzeczenie Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 2 czerwca 2016 r. (k. 116-117 akt I C (...)). Sąd przeprowadził dowód z tych akt tej sprawy prowadzonej pod sygnaturą I Ns (...) (k. 147, 152). W konsekwencji Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że skarga powoda podlegała odrzuceniu jako nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia w przedstawionym na wstępie rozumieniu. W istocie bowiem skarżący opiera skargę na okolicznościach, które były przedmiotem badania w sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania.

Ponadto z formalnego punktu widzenia, nawet gdyby powód zgłosił żądanie rozliczenia nakładów w sprawie o zniesienie współwłasności lub w innej sprawie dotyczącej tej nieruchomości, oczywiście zakończonej przed sprawą o zniesienie współwłasności, to stosowne żądania procesowe powinny dotyczyć tamtych spraw, a nie sprawy wszczętej już po prawomocnym zakończeniu sprawy o zniesienie

współwłasności tej nieruchomości, co zresztą wynika z powołanego już art. 618 § 3 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

jw